

**Universiteit
Leiden**

Faculteit der Sociale Wetenschappen
Instituut Pedagogische Wetenschappen
Afdeling Algemene Gezinspedagogiek

Disciplineerpatronen van ouders en van de oudste kinderen naar hun jongere broer of zus

Masterscriptie
Juli, 2014

Naam: Jalin Kusters
Studentnummer: 1282565
Eerste lezer: Sheila R. van Berkel, MSc.
Tweede lezer: Dr. Marleen G. Groeneveld.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1. Inleiding.....	5
1.1. Disciplineren door ouders	5
1.2. Disciplineren door het oudste kind.....	6
1.3. Huidig onderzoek	8
Hoofdstuk 2. Methode.....	8
2.1. Respondenten	8
2.2. Onderzoeksopzet	9
2.3. Meetconstructen	9
2.4. Analyses	10
Hoofdstuk 3. Resultaten	11
3.1. Descriptieve analyse.....	11
3.2. Gendersverschillen.....	11
3.3. Verloop van disciplineren.....	13
Hoofdstuk 4. Discussie.....	16
4.1. Beperkingen.....	20
4.2 Conclusie	20
Referenties.....	22

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie, welke de afsluiting vormt voor mijn masteropleiding gezinspedagogiek aan de Universiteit Leiden. In dit voorwoord blik ik terug op hoe deze scriptie tot stand is gekomen.

In oktober 2013 begon ik mee te werken aan het project *Boys will be boys?* als onderzoeker. Tijdens dit project was ik verantwoordelijk voor het verzamelen van data bij gezinnen thuis. Het meest interessant vond ik de afblijftaak, waarbij ouders hun kinderen disciplineren om niet aan aantrekkelijk speelgoed te komen. Na deze bezoeken en het coderen van het filmmateriaal van deze afblijftaak was mijn interesse ook gewekt door het disciplineergedrag van het oudste kind naar het jongste kind. Na een gesprek met mijn begeleidster van dit project ben ik hiermee aan de slag gegaan en is uiteindelijk deze scriptie tot stand gekomen.

Graag wil ik de personen die hebben bijgedragen aan het schrijven van deze scriptie bedanken. In het bijzonder wil ik graag mijn begeleidster Sheila van Berkel bedanken die mij gesteund heeft tijdens het schrijven van deze scriptie en altijd bereid was om te helpen wanneer het niet ging en mij tal van nieuwe inzichten heeft gegeven tijdens het schrijven. Daarnaast wil ik graag mijn man, Maarten Klaassen bedanken die mij heeft gepusht om door te gaan als ik het even niet meer zag zitten. Zonder hen was deze scriptie nooit tot stand gekomen.

Jalin Kusters

Leiden, juli 2014

Abstract

In deze studie zijn patronen van disciplineren van ouders en die van het oudste kind naar het jongste kind onderzocht, daarnaast zijn genderverschillen in deze disciplineerpatronen van zowel ouders als oudste kinderen onderzocht. De verwachting was dat vaders en jongens vaker verbaal disciplineren en moeders en meisjes vaker fysiek ingrijpen naar het jongste kind. Daarnaast was de verwachting dat vaders en jongens het disciplineren minder lang vol houden dan moeders en meisjes. In dit onderzoek participeerden 100 twee oudergezinnen en hun twee kinderen. De oudste kinderen waren gemiddeld 36 maanden oud (51 meisjes, 49 jongens) en de jongste kinderen waren gemiddeld 12 maanden oud (78 meisjes, 22 jongens). Het fysiek en verbaal disciplineren is geobserveerd in een afblijftaak, waarbij kinderen gedurende vier minuten speelgoed niet mochten aanraken. Moeders disciplineerden zowel verbaal als fysiek meer dan vaders. Daarnaast verschilde het disciplineerpatroon van vaders en moeders gedurende de vier minuten van de afblijftaak. Moeders disciplineerden in zowel de eerste als in de derde minuut vaker dan in de tweede en vierde minuut terwijl vaders alleen meer disciplineerden in de eerste minuut dan in de overige minuten. Voor de oudste kinderen bleek dat jongens zowel vaker verbaal als fysiek disciplineerden dan meisjes. Daarnaast bleek dat de oudste kinderen in de eerste twee minuten vaker disciplineerden dan in de latere minuten. Uit deze studie blijkt dat vaders en moeders anders disciplineren en dat vaders het disciplineren eerder op geven dan moeders. De oudste kinderen verschilden niet in hoe ze hun broertjes en zusjes disciplineren en zijn even volhardend. Hiermee lijken kinderen hun broertjes en zusjes anders te disciplineren dan hun ouders dit doen.

Hoofdstuk 1. Inleiding

Kinderen tussen de 9 en 12 maanden oud beginnen met het exploreren van de omgeving en ondernemen elke dag nieuwe activiteiten (Socolar, Savage, Keyes-Elstein & Evans, 2005). Hierbij zoeken kinderen de grenzen op en overtreden binnen het gezin heersende regels waardoor jonge kinderen vaak worden gedisciplineerd door hun ouders. Door het opstellen van regels leren kinderen wat wel en niet mag en leren ze zich aan te passen aan de regels die ouders stellen (Darling & Steinburg, 1993). Vanaf de peuterleeftijd snappen kinderen de regels van ouders en beginnen ze zich deze regels eigen te maken waardoor ze beter in staat zijn om hun gedrag te controleren. In de peuterleeftijd beginnen kinderen dan ook te gehoorzamen aan ouderlijke regels zonder dat ouders aanwezig zijn (Kochanska, 1997). Peuters weten dus beter wat de regels zijn binnen het gezin dan hun jongere broertjes of zusjes. Daarnaast, verwachten ouders ook dat de oudere kinderen in een gezin gehoorzamer zijn, het goede voorbeeld geven aan de jongere kinderen in het gezin en hun jongere broertjes of zusjes helpen indien nodig (Barr & Hayne, 2003). De oudste kinderen kunnen dus proberen om de jongere kinderen te helpen bij het naleven van de regels van het gezin. Hierdoor kan de situatie ontstaan dat de peuters hun jongere broers of zussen gaan disciplineren. Kinderen zien wat hun ouders doen en nemen dit gedrag over (Bandura, 1977). Peuters zijn vaak aanwezig wanneer hun ouders hun broertjes en zusjes disciplineren, hierdoor zouden ze disciplineerstrategieën over kunnen nemen van hun ouders. In deze studie worden patronen in het disciplineren van het jongste kind door zowel ouders als oudere broer of zus onderzocht en met elkaar vergeleken.

1.1. Disciplineren door ouders

Uit onderzoek naar disciplineerstrategieën van ouders blijkt dat disciplineerstrategieën verschillen tussen vaders en moeders (Larzelere, 2000). Vaders disciplineren vaker verbaal en nemen vaker een autoritaire rol aan dan moeders dat doen in de opvoeding. Moeders stoppen eerder met verbaal disciplineren dan vaders en maken meer gebruik van andere disciplineerstrategieën, zoals fysiek ingrijpen of de aandacht van het kind van de taak af leiden (Roskam & Meunier, 2012). Resultaten uit eerder onderzoek naar verschillen in disciplineren tussen vaders en moeders laten echter geen eenduidig beeld zien. Zo blijkt uit een studie die disciplineerstrategieën tussen vaders en moeders naar twee kinderen in een gezin vergelijkt, dat moeders richting het jongste kind juist strenger zijn dan vaders (Straus,

Moore, Hambly, Finkelhor & Runyan, 1998). Moeders zijn mogelijk strenger omdat ze meer tijd besteden aan de zorg voor het jongste kind in vergelijking met hun oudste kind en in vergelijking met de tijd die vaders doorbrengen met hun jongste kind. Doordat moeders veel tijd door brengen met het jongste kind zullen zich meer momenten voordoen waarop de moeder het kind moet disciplineren, hierdoor zullen moeders mogelijk sneller ingrijpen wanneer disciplineringsituaties zich voordoen dan vaders die minder vaak geconfronteerd worden met dergelijke situaties.

Er zijn echter ook onderzoeken die geen verschillen hebben gevonden tussen ouders maar juist overeenkomsten vinden tussen vaders en moeders in het disciplineren van hun kinderen. Vaders laten zich vaak beïnvloeden door hun partner in hoe streng zij hun kinderen opvoeden en welke disciplineerstrategie zij hanteren (Holmbeck, 1995; Lindsey & Mize, 2001; Tein, Roosa & Michaels, 1994; Winsler, Madigan & Aquilino, 2003). Wat ertoe leidt dat wanneer moeders een disciplineerstrategie hebben gekozen vaders vaak dezelfde strategie gaan hanteren.

Er is nog weinig tot geen literatuur bekend over hoe vaders en moeders van elkaar verschillen in de volhardendheid van disciplineren, dat wil zeggen of vaders en moeders het disciplineren even lang volhouden. Bekend uit eerder onderzoek is dat moeders eerder stoppen met verbaal ingrijpen dan vaders en overgaan op fysiek of afleidend disciplineren (Roskam & Meunier, 2012). Ander onderzoek naar verschillen tussen vaders en moeders in disciplineren hebben gevonden dat vaders meer autoritair zijn en gewend zijn dat kinderen naar hen luisteren (Roskam & Meunier, 2012). Moeders brengen meer tijd door met de kinderen en hebben daardoor mogelijk meer ervaring met het omgaan met de ongehoorzaamheid van de kinderen (Dixon, Graber & Brooks-Gunn, 2008). Omdat moeders meer ervaring hebben met kinderen die niet luisteren in vergelijking met vaders is de verwachting dat wanneer vaders disciplineren en kinderen niet luisteren vaders het disciplineren minder lang zullen volhouden dan moeders.

1.2. Disciplineren door het oudste kind

Peuters hebben meer kennis van de regels en houden zich beter aan de regels binnen het gezin dan hun jongere broertjes en zusjes (Kochanska & Aksan, 2006) hierdoor kunnen ze proberen het jongere kind te onderwijzen in de regels van het gezin en hun jongere broers of zussen gaan disciplineren wanneer ze de regels overtreden (Howe & Recchia, 2009). Onder het disciplineren van broers en zussen verstaan we verbale en fysieke ingrepen van een kind

zowel om te voorkomen dat een jongere broer of zus ongehoorzaam is als in reactie op ongehoorzaam gedrag van een jongere broer of zus. Buiten dat kinderen vanaf de peuterleeftijd zich regels eigen gaan maken, ontwikkelt vanaf deze leeftijd ook hun moreel besef (Kochanska & Aksan, 2006). Uit onderzoek blijkt dat peuters ingrijpen wanneer poppen elkaars objecten stuk maken in afwezigheid van de eigenaar, dit wijst erop dat peuters begrijpen dat het verkeerd is om eigendommen van anderen stuk te maken en bovendien blijkt hieruit dat peuters geneigd zijn om in te grijpen als een ander de regels overtreedt (Viash, Missana & Tomasello, 2011). Daarnaast geven ouders vaak aan het oudste kind aan dat ze het goede voorbeeld moeten geven voor de jongere broertjes en zusjes of dat ze moeten opletten op hun jongere broertjes en zusjes (Perlman, Garfunkel & Turrell, 2007). Het goede voorbeeld geven stimuleert het oudere kind om aan het jongere kind uit te leggen hoe je je moet gedragen in bepaalde situaties om aan de verwachtingen van ouders te voldoen en hoe je bepaalde activiteiten uitvoert. Wanneer het jongste kind iets nog niet kan, kan het oudste kind zijn broertje of zusje nieuwe vaardigheden aanleren (Howe & Recchia, 2009). Naast het aanleren van nieuwe vaardigheden kan dit ook leiden tot het corrigeren en disciplineren van het jongste kind wanneer het jongste kind iets doet wat niet mag.

Broers en zussen brengen vooral in de eerste vijf jaar veel tijd met elkaar door waardoor ze veel interacties met elkaar hebben en nieuwe vaardigheden van elkaar leren (Dunn, 2002). De interacties die peuters met elkaar hebben zijn niet altijd positief en regelmatig ontstaan er conflicten. De eerste conflicten tussen peuters en hun broertjes of zusjes ontstaan vaak door het afpakken van speelgoed (Ross, Ross, Stein & Trabasso, 2006). In de strijd om speelgoed is het oudste kind vaker degene die als winnaar uit de strijd komt, omdat het oudste kind verbaal en fysiek sterker is. De rivaliteit tussen broers en zussen kan ervoor zorgen dat de oudere kinderen ingrijpen richting het jongere kind omdat ze het oneerlijk vinden als hun jongere broertje of zusje wel iets mag wat het oudere kind niet mag (Snowling, 2011). Het zou dus kunnen dat peuters hun jongere broertjes en zusjes gaan disciplineren vanwege de rivaliteit die er bestaat tussen broers en zussen.

Volgens de sociale leertheorie leren kinderen veel nieuwe gedraging door gedrag van de volwassene te imiteren (Bandura, 1977). Kinderen zien wat hun ouders doen en gaan dit gedrag imiteren (Barr & Hayne, 2003; Meltzoff, 2002). Eerder onderzoek naar imitatiegedrag van peuters laat zien dat meisjes vaker het gedrag van hun moeder imiteren en jongens het gedrag van hun vader (Lailble & Carlo, 2004). Niet alleen imiteren meisjes eerder het gedrag van hun moeder uit onderzoek blijkt ook dat meisjes beter luisteren naar hun moeder dan jongens (Forman & Kochanska, 2001). Het zou dus kunnen dat meisjes het gedrag van hun

moeder imiteren in het disciplineren van het jongste kind en dat jongens het disciplineergedrag van hun vaders over nemen.

1.3. Huidig onderzoek

In dit onderzoek wordt onderzocht of patronen in het disciplineren van het jongste kind door hun ouders en door hun oudere broer of zus overeenkomen. Bij het disciplineren door de ouders is de verwachting dat vaders meer verbaal disciplineren dan moeders en dat moeders vaker fysiek zullen ingrijpen richting het jongste kind. Bij de peuters is de verwachting dat jongens ook vaker verbaal gaan ingrijpen dan meisjes richting het jongste kind en dat meisjes net als hun moeder meer fysiek zullen ingrijpen. De verwachting is dat disciplineerstrategieën van vaders overeenkomen met die van jongens en de disciplineerstrategieën van moeders met die van meisjes.

In de volhardendheid van disciplineren is de verwachting dat moeders volhardender zijn dan bij het disciplineren richting het jongste kind. Voor het oudste kind richting het jongste kind is de verwachting hetzelfde: meisjes zijn volhardender in disciplineren dan jongens.

Hoofdstuk 2. Methode

Dit onderzoek is gebaseerd op een subgroep van het onderzoek *Boys will be boys?* In het longitudinale onderzoek *Boys will be boys?* is onderzoek gedaan naar sekse specifieke verschillen in de opvoeding van twee kinderen in een gezin. De participerende gezinnen zijn vier jaar lang gevolgd vanaf dat het jongste kind 12 maanden oud was. Dit onderzoek maakt gebruik van data van de eerste wave van het onderzoek.

2.1. Respondenten

Via de gemeentelijke basisadministratie van verschillende gemeenten in het westen van Nederland zijn de gegevens van gezinnen bestaande uit een vader, moeder en twee kinderen geselecteerd. Voor deelname aan het onderzoek moest het jongste kind 12 maanden oud zijn en het oudste kind 30 tot 42 maanden oud. Wanneer gezinnen aan deze voorwaarden voldeden kregen ze een brief met de vraag of ze wilden deelnemen aan het onderzoek. Gezinnen met ouders of kinderen met een intellectuele of lichamelijke beperking werden

uitgesloten van deelname. Ook gezinnen waarbij de ouders niet de Nederlandse nationaliteit hadden of geen Nederlands met hun kinderen spraken werden uitgesloten van deelname.

In dit onderzoek participeren 100 gezinnen. Onder de oudste kinderen namen er 49 jongens en 51 meisjes deel aan het onderzoek. Bij de jongste kinderen waren dit 22 jongens en 78 meisjes. De leeftijd van de vaders varieerde tussen 27,06 en 53,32 jaar ($M = 37,76$; $SD = 4,80$) en van de moeders varieerde dit tussen 22,64 en 45,62 jaar ($M = 34,56$; $SD = 3,92$). De oudste kinderen binnen het gezin waren gemiddeld 36,26 maanden oud ($SD = 3,39$) en de gemiddelde leeftijd van het jongste kind was 12,41 maanden ($SD = 0,43$).

2.2. Onderzoeksopzet

De deelnemende gezinnen werden twee keer bezocht, een bezoek met moeder en de kinderen en een bezoek met vader en de kinderen. Na afloop van de bezoeken kregen de kinderen een cadeautje en na deelname kregen de ouders 30 euro. Voorafgaand aan beide bezoeken werd aan de ouders gevraagd om een aantal vragenlijsten in te vullen. Een bezoek bestond uit observatietaken en computertaken. Een ouder deed in eerste instantie observatietaken met elk kind om de beurt en vervolgens met beide kinderen samen. Daarnaast deed het oudste kind en de ouder een computertaak tijdens het bezoek. De observatietaken werden gefilmd door een getrainde medewerker van het project.

2.3. Meetconstructen

Disciplineren door ouders. Om het disciplineren van ouders te meten is gebruik gemaakt van een afblijf-taak bij het vaderbezoek en bij het moederbezoek. De ouder krijgt een tas met speelgoed en wordt gevraagd om al het speelgoed uit de tas te halen. De ouder krijgt de opdracht om de kinderen niet aan het speelgoed te laten komen. Na de eerste twee minuten mogen de kinderen spelen met het minst aantrekkelijke stuk speelgoed, namelijk een knuffel. Na nogmaals twee minuten mogen de kinderen met al het speelgoed spelen.

Het disciplineren door de ouders is gecodeerd als de reactie van de ouder binnen de 10 seconden volgend op het ongehoorzame gedrag van het kind, namelijk het reiken naar of het aanraken van het speelgoed. De reacties van de ouders op het gedrag van het kind zijn gecodeerd in twee categorieën: verbale ingrepen en fysieke ingrepen. Een fysieke ingreep kon bestaan uit het kind weghouden van het speelgoed of het speelgoed weg halen bij het kind. De totaalscores per categorie van beide ouders zijn zowel per minuut als voor de totale vier

minuten berekend. Beide ouders en beide kinderen binnen de gezinnen werden afzonderlijk van elkaar door verschillende codeurs gecodeerd. De intercodeurbetrouwbaarheid was hoog met een intraclass correlatie van ,94 voor verbaal disciplineren en ,93 voor fysiek disciplineren.

Disciplineren door het oudste kind. Het disciplineergedrag van het oudste kind richting het jongste kind is gecodeerd in dezelfde afblijf-taak als disciplineren door de ouder. Het gedrag van het oudste kind is gescoord als alle verbale en fysieke ingrepen van het oudste kind richting het jongste kind ongeacht het gedrag van het jongste kind. Net als bij de ouder bestond een verbale ingreep uit een waarschuwing van het oudste kind richting het jongste kind om niet aan het speelgoed te zitten en een fysieke ingreep uit het wegzetten van het speelgoed of de kinderen weghouden bij het speelgoed. Het disciplineergedrag van het oudste kind werd per twee seconden gecodeerd. Net als bij het disciplineren door de ouder, zijn totaalscores van het aantal verbale en fysieke ingrepen door het oudste kind berekend per minuut en voor de totale vier minuten. De intercodeurbetrouwbaarheid voor verbaal disciplineren had een intraclass correlatie van ,83 en bij fysiek disciplineren was dit ,81.

2.4. Analyses

Het aantal keer dat een ouder verbaal of fysiek heeft ingegrepen is gedeeld door het aantal keer dat het jongste kind ongehoorzaam was, om te controleren voor het gedrag van het jongste kind. De variabelen fysiek en verbaal disciplineren van het oudste kind naar het jongste kind waren scheef verdeeld naar rechts. Om dit te compenseren zijn inverse transformaties van de variabelen gebruikt voor de analyses. Overige variabelen waren normaal verdeeld en de data bevatte geen missende waarden of uitbijters.

Om te onderzoeken of er een verschil was tussen vaders en moeders bij het disciplineren van het jongste kind is er gebruik gemaakt van een gepaarde *t*-toets. Met een onafhankelijke *t*-toets is er onderzocht of er een verschil was tussen jongens en meisjes wanneer ze hun jongere broertjes en zusjes disciplineren. Met een repeated measurement ANOVA is onderzocht of er over het verloop van de vier minuten het disciplineergedrag van ouders en kinderen veranderd. Daarnaast is onderzocht of het verloop van het disciplineergedrag over de vier minuten verschillend was voor vaders en moeders en jongens en meisjes. In de repeated measurement ANOVA voor het disciplineergedrag van ouders, zijn enkel gezinnen meegenomen waarbij zowel vaders als moeders in iedere minuut een score op

verbaal of fysiek disciplineren hadden, dit resulteerde in een steekproef van 13 vaders en moeders.

Hoofdstuk 3. Resultaten

3.1. Descriptieve analyse

In Tabel 1 zijn de correlaties van fysiek en verbaal disciplineren weergegeven. Bij zowel vaders als moeders is er een positieve relatie gevonden tussen het fysiek en verbaal disciplineren. Dit betekent dat ouders die meer verbaal disciplineerden ook meer fysiek disciplineerden. Hetzelfde verband werd gevonden voor disciplineren door het oudste kind richting het jongste kind. Oudste kinderen die meer verbaal disciplineerden, disciplineerden ook meer fysiek. Daarnaast bleek dat fysiek disciplineren van het oudste kind bij vader positief correleert met het verbaal disciplineergedrag van het oudste kind bij moeder. Dit betekent dat oudste kinderen die meer fysiek disciplineerden in aanwezigheid van vader meer verbaal disciplineerden in aanwezigheid van moeder.

3.2. Genderverschillen

Om te onderzoeken of vaders en moeders even vaak fysiek en verbaal disciplineerden richting het jongste kind is er een gepaarde *t*-toets uitgevoerd. Hieruit bleek dat moeders zowel vaker verbaal, $t(99) = -2,43$; $p < ,05$, als vaker fysiek disciplineerden, $t(99) = -2,26$; $p < ,05$, dan vaders (Tabel 1).

Daarnaast is er onderzocht met een onafhankelijke *t*-toets of er een verschil is tussen jongens en meisjes wanneer ze hun broertjes en zusjes disciplineerden. Hieruit bleek dat jongens zowel in aanwezigheid van hun moeder, (jongens $M = 0,79$; $SD = 0,33$, meisjes $M = 0,59$; $SD = 0,37$) $t(98) = 2,73$; $p < ,01$, als in aanwezigheid van hun vader (jongens $M = 0,76$; $SD = 0,3$, meisjes $M = 0,49$; $SD = 0,37$), $t(98) = 3,80$; $p < ,01$, vaker verbaal disciplineerden dan meisjes. Bij fysiek disciplineren door het oudste kind in aanwezigheid van vaders (jongens $M = 0,74$; $SD = 0,35$, meisjes $M = 0,56$; $SD = 0,40$) bleek dat, net zoals bij verbaal disciplineren, jongens vaker hun jongere broertjes en zusjes fysiek disciplineren dan meisjes, $t(98) = 2,37$; $p < ,01$. Bij fysiek disciplineren bij moeder (jongens $M = 0,78$; $SD = 0,32$, meisjes $M = 0,64$; $SD = 0,41$) is geen significant verschil tussen jongens en meisjes

Tabel 1.

Correlaties, gemiddelden en standaarddeviaties van de onderzoeksvariabelen.

		1	2	3	4	5	6	7	<i>M</i>	<i>SD</i>
Vader	1. Verbaal disciplineren								,44	,39
	2. Fysiek disciplineren	,50**							,63	,38
Moeder	3. Verbaal disciplineren	,09	,03						,56	,35
	4. Fysiek disciplineren	,08	,12	,55**					,73	,30
Kind	5. Verbaal disciplineren bij vader	-,16	-,04	,02	-,13				,62	,38
	6. Verbaal disciplineren bij moeder	-,19	-,05	-,05	,03	,27**			,69	,36
	7. Fysiek disciplineren bij vader	-,18	-,15	,05	-,10	,68**	,23*		,65	,38
	8. Fysiek disciplineren bij moeder	-,17	,07	-,09	-,02	,10	,70**	,15	,71	,37

* $p < ,05$ ** $p < ,01$

gevonden. Wel was een trend zichtbaar waarbij jongens, net als in aanwezigheid van vader vaker fysiek disciplineerden dan meisjes richting hun jongere broertjes en zusjes, $t(98) = 1,93; p = ,06$.

3.3. Verloop van disciplineren

Met een repeated measurement ANOVA is onderzocht of over het verloop van de vier minuten het disciplineergedrag van ouders richting het jongste kind veranderd. Daarnaast is er onderzocht of het disciplineergedrag over de vier minuten verschillend was voor vaders en moeders. Hieruit bleek dat het verbale disciplineren door ouders gedurende de vier minuten niet significant veranderd, $F(1, 12) = 1,85; p = ,16$ (Tabel 2). Er is ook geen significant verschil in het verbaal disciplineren tussen vader en moeders gevonden, $F(1, 12) = 3,18, p = ,10$ (Tabel 2). Daarnaast was er geen significant interactie effect zichtbaar tussen sekse van de ouders en verloop van verbaal disciplineren over de vier minuten, $F(1, 12) = 0,48; p = ,70$.

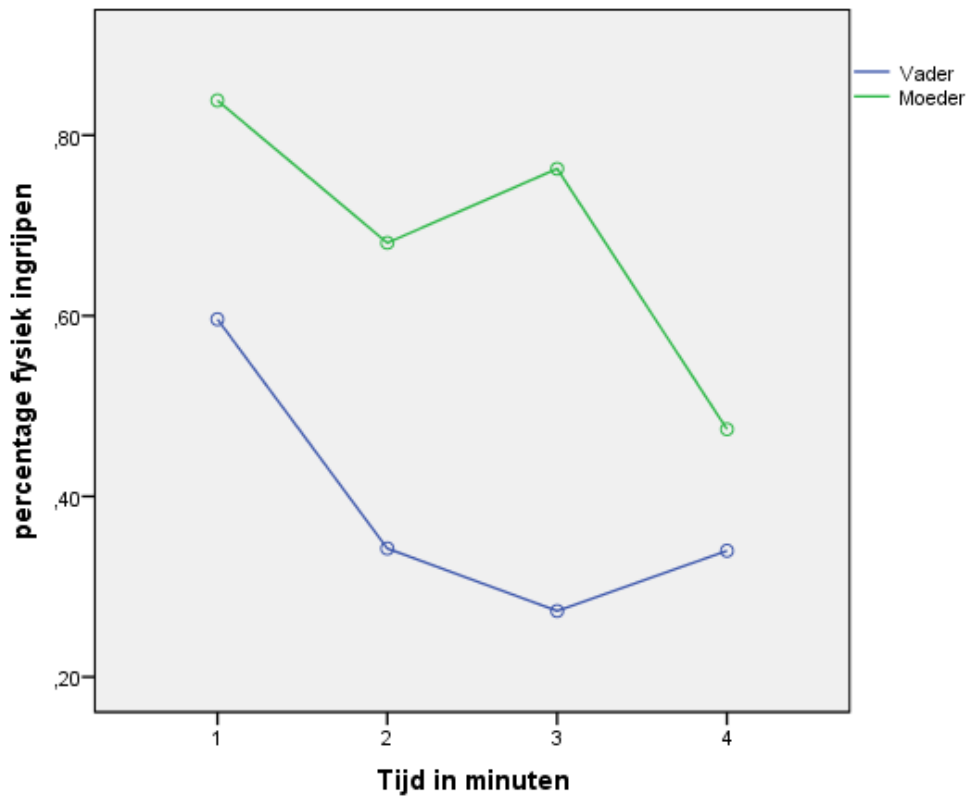
Het verloop van fysiek disciplineren door ouders verschilde wel over de vier minuten, $F(1, 12) = 3,77, p < ,05$. (Tabel 2.) Met contrasten is er post-hoc geanalyseerd welke minuten significant van elkaar verschilden. Hieruit bleek dat ouders in de eerste minuut vaker fysiek ingrepen dan in de latere minuten. Daarnaast bleek dat moeders meer fysiek disciplineerden dan vaders, $F(1, 12) = 4,87, p < ,05$ (Tabel 2) en was er een significant interactie effect tussen sekse van de ouders en het verloop van disciplineren over de vier minuten, $F(1, 12) = 3,06, p < ,05$. Met behulp van contrasten is gevonden dat vaders in de derde minuut minder vaak fysiek ingrepen dan in de eerste minuut, terwijl er voor moeders geen verschil was tussen de eerste en de derde minuut in hoe vaak zij fysiek ingrepen (Figuur 1). Daarnaast is er gecontroleerd met een repeated measurement ANOVA of de ongehoorzaamheid van de jongste kinderen constant was over de vier verschillende minuten. Hieruit bleek dat bij vaders de jongste kinderen significant meer ongehoorzaam waren in de tweede minuut dan in de eerste minuut en dat na de 2^e minuut dit ongehoorzame gedrag constant bleef, $F(1, 12) = 2,87, p = ,05$. Bij moeders bleek dat de jongste kinderen over de vier minuten constant bleven in hun ongehoorzame gedrag, $F(1, 12) = 2,38, p = ,09$.

Tabel 2.

Gemiddelden van de getransformeerde scores van verbaal en fysiek disciplineren per minuut.

		1 ^e minuut	2 ^e minuut	3 ^e minuut	4 ^e minuut
		<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
Vader	Fysiek disciplineren	,69 (.40)	,58 (.44)	,52 (.45)	,45 (.46)
	Verbaal disciplineren	,62 (.43)	,33 (.41)	,39 (.42)	,29 (.43)
Moeder	Fysiek disciplineren	,81 (.34)	,72 (.37)	,76 (.41)	,57 (.44)
	Verbaal disciplineren	,46 (.44)	,49 (.44)	,55 (.41)	,66 (.41)
Kind	Fysiek disciplineren bij vader	,82 (.32)	,84 (.30)	,92 (.21)	,91 (.23)
	Fysiek disciplineren bij moeder	,89 (.26)	,85 (.28)	,91 (.24)	,91 (.24)
	Verbaal disciplineren bij vader	,79 (.31)	,82 (.30)	,90 (.23)	,92 (.20)
	Verbaal disciplineren bij moeder	,85 (.29)	,85 (.25)	,93 (.27)	,94 (.20)

Fysiek disciplineren vader en moeder

Figuur 1.

Interactie effect van de sekse van de ouders en het verloop van de vier minuten bij fysiek disciplineren.

Net als bij disciplineren door vaders en moeders, is met een repeated measurement ANOVA onderzocht of het disciplineergedrag van het oudste kind richting het jongste kind veranderd over het verloop van de vier minuten. Daarnaast is er onderzocht of het disciplineergedrag over de vier minuten verschillend was voor jongens en meisjes. Bij verbaal disciplineren door het oudste kind is er een verschil gevonden in frequentie tussen de vier minuten zowel in aanwezigheid van vader, $F(1, 98) = 6,76; p < ,01$, als in aanwezigheid van moeder, $F(1, 98) = 3,99; p < ,01$ (Tabel 2). Met behulp van contrasten is er gevonden dat zowel in aanwezigheid van vader als van moeder er significant meer verbaal gedisciplineerd werd in de eerste twee minuten dan in de laatste twee minuten door het oudste kind. Er is geen

interactie effect gevonden tussen sekse van het kind en verbaal disciplineren in aanwezigheid van vader, $F(1, 98) = ,83; p = ,48$ of in aanwezigheid van moeder, $F(1, 98) = ,18; p = ,91$.

Een vergelijkbare analyse is gedaan voor fysiek disciplineren door het oudste kind. Hieruit bleek dat er een significant verschil was in het aantal fysieke ingrepen gedurende de vier minuten door het oudste kind in aanwezigheid van vader, $F(1, 98) = 4,59; p < ,01$ (Tabel 2). In aanwezigheid van moeder was het verschil over het verloop van de vier minuten niet significant, $F(1, 98) = 2,17; p = ,09$, wel geeft dit een trend in dezelfde richting aan als bij het fysieke disciplineergedrag van het oudste kind in aanwezigheid van vader (Tabel 2). Via contrasten is er post-hoc geanalyseerd dat net als bij verbaal disciplineren er in de eerste twee minuten fysiek meer gedisciplineerd werd dan in de laatste twee minuten. Er is geen significant interactie effect gevonden tussen sekse van het oudste kind en het verloop van de vier minuten in aanwezigheid van vader, $F(1, 98) = ,42; p = ,74$, of in aanwezigheid van moeder, $F(1, 100) = ,59; p = ,62$.

Hoofdstuk 4. Discussie

In deze studie zijn de disciplineerpatronen van ouders en de oudste kinderen richting het jongste kind onderzocht. Uit ons onderzoek bleek dat moeders meer verbaal en fysiek disciplineerden richting hun jongste kind dan vaders. Over het verloop van de vier minuten durende disciplineertaak, is een interactie tussen gender van de ouder en fysiek ingrijpen gevonden. Vaders grepen vaker fysiek in gedurende de eerste minuut dan in de overige minuten, terwijl moeder in de eerste en de derde minuut vaker ingrepen dan in de tweede en de vierde minuut. Voor verbaal disciplineren is voor beide ouders geen verschil gevonden in frequentie over het verloop van de vier minuten. Bij het disciplineren door de oudste kinderen gedurende de hele taak werd tevens een genderverschil gevonden, hieruit bleek dat jongens meer verbaal disciplineerden richting hun jongere broertjes of zusjes dan meisjes. Alleen in de aanwezigheid van vaders disciplineerden jongens ook meer fysiek dan meisjes. Voor het disciplineren over het verloop van de vier minuten is voor de oudste kinderen gevonden dat zowel jongens als meisjes in de eerste twee minuten vaker verbaal en fysiek ingrepen dan in de laatste twee minuten.

Uit eerder onderzoek bleek dat vaders meer verbaal disciplineerden dan moeders en moeders meer fysiek disciplineerden of hun kind probeerden af te leiden (Roskam & Meunier, 2012). In dit onderzoek is gevonden dat conform deze eerdere bevindingen moeders het

jongste kind vaker fysiek disciplineerden dan vaders. In tegenstelling tot bovenstaande resultaten uit eerder onderzoek bleken moeders tevens vaker verbaal in te grijpen dan vaders. Ander onderzoek vond echter dat moeders bij hun jongste kind, ongeacht de disciplineerstrategie, eerder ingrepen bij ongewenst gedrag en meer disciplineerden dan vaders (Straus, Moore, Hambly, Finkelhor & Runyan, 1998). De leeftijd van het kind zou deze tegenstrijdige bevindingen kunnen verklaren. Immers, de kinderen in de studie van Roskam en Meunier (2012) waren tussen de 2 en 9 jaar oud. De kinderen in deze studie hadden dus een bredere leeftijdsrange in vergelijking met onze studie wat zou kunnen leiden tot minder vaak verbaal disciplineren door moeders. Het zou kunnen dat vaders en moeders een andere disciplineerstrategie gebruiken als het kind ouder is, waarbij moeders mogelijk meer gaan afleiden en vaders juist meer verbaal gaan disciplineren. Een andere verklaring voor het eerder ingrijpen van moeder zou kunnen zijn dat moeders meer tijd doorbrengen met kinderen van 12 maanden oud dan met hun oudere kinderen in vergelijking met vaders. Hierdoor zullen er meer momenten zijn waarop moeders moeten ingrijpen bij dit kind dan vaders (Craig, 2006). Moeders zijn dus mogelijk meer gewend om met name het jongste kind te disciplineren dan vaders. Het zou kunnen dat daardoor moeders tijdens de taak vaker zowel fysiek als verbaal ingrijpen dan vaders.

Naast een verschil in hoe vaak moeders en vaders een disciplineerstrategie gebruiken gedurende de totale taak is er ook een verschil gevonden in hoe volhardend vaders en moeders zijn in disciplineren. Tijdens de afblijftaak grepen vaders in de eerste minuut vaker fysiek in dan in de latere minuten. Voor moeders, daarentegen, werd gevonden dat zij in de eerste en derde minuut vaker fysiek ingrepen dan in de tweede en vierde minuut. Gezien de afname in het aantal fysieke ingrepen van vaders na de eerste minuut van de taak lijkt het alsof vaders het disciplineren na de eerste minuut opgeven. Aangezien het ongehoorzame gedrag van de jongste kinderen na de eerste minuut toenam en daarna constant bleef. Moeders daarentegen grijpen, na de afname in de tweede minuut, in de derde minuut wanneer er met de knuffel gespeeld mag worden weer vaker fysiek in dan in de tweede en de vierde minuut. Het gedragspatroon van vaders is te vergelijken met de 'coercive cycle' (Stoolmiller, Patterson & Snyder, 1997). De eerste stap van de coercive cycle is dat het kind gaat protesteren tegen de opdracht die de ouder geeft, er ontstaat een conflict. De tweede stap bestaat uit de escalatie van het conflict tussen ouder en kind. Wat resulteert in de derde stap, ouder geeft toe aan protest van het kind. Vaders lijken op te geven wanneer de kinderen langer dan 1 minuut ongehoorzaam zijn ofwel volharden in hun ongehoorzaamheid. Het gedragspatroon voor vaders en moeder lijken te verschillen in dit onderzoek, moeders laten meer volharding zien in

het disciplineren van het jongste kind door in de derde minuut even vaak te disciplineren als in de eerste minuut. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat moeders gewend zijn dat hun kinderen niet altijd luisteren en dat ze daardoor vaker en langer in moeten grijpen voordat de kinderen luisteren (Dixon, Graber & Brooks-Gunn, 2008). Vaders brengen minder tijd door met hun jonge kinderen en zijn minder gewend aan het niet luisteren van de kinderen en hebben daardoor minder ervaring met opstandig gedrag. Dit zou een reden kunnen zijn waarom vaders het disciplineren niet volhouden. Daarnaast maken moeders als disciplineerstrategie vaker gebruik van afleiding dan vaders (Roskam & Meunier, 2012) het is dus mogelijk dat moeders wanneer ze in de derde minuut van de taak de knuffel mogen gebruiken, deze vaker als afleidingsmiddel inzetten dan vaders en hierdoor ook weer vaker gaan disciplineren.

Voor verbaal disciplineren is geen significant verschil gevonden tussen die vier minuten van de taak, het patroon voor verbaal disciplineren volgde echter wel dezelfde trend als fysiek ingrijpen. Het uitblijven van significante resultaten zou kunnen komen doordat er sprake was van een kleine steekproef, 13 van de 100 vaders en moeders. Een verklaring waarom dit wel bij fysiek disciplineren is gevonden zou kunnen zijn omdat beide ouders van deze steekproef vaker fysiek dan verbaal ingrepen ($p < .05$), waardoor de verschillen in gemiddelden tussen de eerste en de latere minuten groter zijn. Verschillen in het disciplineren door vaders en moeders zijn dus niet alleen gebaseerd op hoe vaak ze bepaalde disciplineerstrategieën gebruiken, maar ook op hoe volhardend vaders en moeders disciplineren wanneer kinderen gedurende enkele minuten ongehoorzaam zijn.

Bij het disciplineren door het oudste kind blijkt dat conform de hypothese jongens hun jongere broers of zussen vaker verbaal disciplineerden dan meisjes richting het jongste kind. Niet conform de hypothese bleek dat jongens ook vaker hun jongere broertjes of zusjes fysiek disciplineerden dan meisjes. Vanuit de sociale leertheorie wordt ervan uit gegaan dat kinderen leren via het imiteren van het gedrag van volwassenen (Bandura, 1977). Daarnaast is gevonden dat meisjes geneigd zijn om het gedrag van hun moeders te imiteren en jongens dat van hun vaders (Lailble & Carlo, 2004). Een verklaring waarom meisjes in dit onderzoek niet meer fysiek disciplineerden dan jongens zou kunnen zijn dat meisjes misschien eerder geneigd zijn om de jongere broertjes en zusjes af te leiden in plaats van te disciplineren en dit gedrag overnemen van hun moeder. Uit eerder onderzoek bleek ook dat moeders eerder geneigd zijn fysiek of afleidend te disciplineren (Roskam & Meunier, 2012). Een andere reden waarom meisjes minder fysiek ingrijpen zou kunnen zijn omdat ze minder gewend zijn dan jongen om fysiek gedisciplineerd te worden. Uit onderzoek blijkt dat ouders meer fysiek

disciplineren naar jongens dan naar meisjes (Tavecchio, 1989). Daarnaast hebben moeders meer invloed op het gedrag van zowel jongens en meisjes dan vaders en zijn meisjes eerder geneigd om te luisteren naar hun moeder (Forman & Kochanska, 2001). Doordat jongens minder goed luisteren, zullen ze vaker, zowel verbaal als fysiek gedisciplineerd worden door moeders (Lytton & Romney, 1991). Dit zou een verklaring kunnen zijn waarom in dit onderzoek jongens zowel vaker verbaal als fysiek hun jongere broertje of zusjes disciplineerden. Het lijkt er op dat de kinderen, in tegenstelling tot onze verwachting, niet het gedrag van de ouders van dezelfde sekse imiteren, maar het disciplineergedrag imiteren dat ouders naar de kinderen gebruiken en dat zij dus zelf het meest observeren en ervaren. Daarnaast disciplineerden de oudste kinderen in de eerste minuut en in de tweede minuut van de afblijftaak vaker dan in de derde en vierde minuut. Dit zou kunnen komen door de tweedeling in de taak: in de laatste twee minuten van de taak mogen het oudste en jongste kind spelen met de knuffel terwijl in de eerste twee minuten de kinderen nergens mee mogen spelen. Het zou kunnen dat de oudste kinderen hierdoor tijdens de laatste minuten meer gefocust zijn op het zelf spelen met de knuffel dan op het disciplineren van hun broertjes of zusjes, waardoor ze minder vaak hun broertje of zusje zullen disciplineren. Daarnaast kan het ook zijn dat het oudste kind het jongste kind gaat afleiden met de knuffel in plaats van disciplineren. In dit onderzoek is er geen verschil gevonden in het disciplineerpatroon van jongens en van meisjes, terwijl gedurende de hele taak jongens wel vaker verbaal en fysiek ingrepen dan meisjes. De verwachting was dat meisjes net als hun moeder volhardender zouden zijn in het disciplineren en jongens net als hun vader het disciplineren eerder zouden opgeven. In dit onderzoek is voor ouders en kinderen niet hetzelfde patroon gevonden. Het verschil tussen vaders en moeders is te verklaren met een verschil in ervaring met het disciplineren van kinderen. Vaders hebben minder ervaring in het disciplineren van hun kinderen (Dixon, Graber & Brooks-Gunn, 2008), waardoor ze mogelijk eerder opgeven dan moeders. Jongens en meisjes hebben waarschijnlijk echter even veel ervaring met het gedrag van hun broertjes of zusjes, wat zou kunnen verklaren waarom er geen verschil is gevonden tussen jongens en meisjes in hoe volhardend ze disciplineren. Een mogelijke verklaring voor het verschil in het disciplineerpatroon van ouders en kinderen zou kunnen zijn dat de oudste kinderen zien dat beide ouders het disciplineren na de eerste minuut opgeven en dat dit een stimulans kan zijn voor de kinderen om wel door te gaan met disciplineren, omdat ze het oneerlijk kunnen vinden dat hun jongere broertje of zusje wel met het speelgoed mogen spelen. Jongens en meisjes lijken dus niet het gedragspatroon van hun vaders en moeders te imiteren wanneer ze hun broertjes of zusjes disciplineren.

4.1. Beperkingen

Dit onderzoek heeft een aantal limitaties. Doordat het disciplineergedrag van de ouders en de oudste kinderen tijdens dezelfde situatie geobserveerd is, hebben deze elkaar mogelijk beïnvloed. Het disciplineergedrag van het oudste kind zou bijvoorbeeld toe kunnen nemen door het uitblijven van disciplineren van de ouder naar het jongste kind. Daarnaast is er in dit onderzoek geen rekening gehouden met de reactie van ouder op het gedrag van het oudste kind of voor het ongehoorzame gedrag van het oudste kind zelf. Wanneer de oudste kinderen zelf vaak ongehoorzaam waren hadden ze misschien minder aandacht voor het disciplineren van hun broertje of zusje. Daarnaast zou het kunnen dat kinderen, bij het disciplineren van hun broertjes of zusjes, imiteren hoe hun ouders hun disciplineren. Vervolg onderzoek zou zich kunnen richten op hoe het disciplineren van ouders naar hun oudste kinderen het disciplineren van deze kinderen naar hun jongere broertjes of zusjes beïnvloedt. Ten tweede is voor de analyses van de ouders bij de analyses per minuut in disciplineren gebruik gemaakt van een steekproef van slechts 13 personen. Alleen deze ouders hadden kinderen die in elke minuut ongehoorzaam waren en daardoor kon enkel het disciplineergedrag van deze ouders worden meegenomen in de analyses. Dit heeft als nadeel dat er een erg kleine steekproef ontstond en dat de power van deze analyse erg laag was. In vervolg onderzoek zou rekening gehouden moeten worden dat de power bij de analyses per minuut in disciplineren groter moet door een grotere steekproef te gebruiken of de codeermethode aan te passen door het disciplineergedrag van de ouder niet afhankelijk te laten zijn van het ongehoorzame gedrag van het kind. Een derde limitatie van dit onderzoek is het hoge opleidingsniveau van de deelnemende ouders. De resultaten uit dit onderzoek zijn hierdoor beperkt generaliseerbaar.

4.2 Conclusie

Dit onderzoek geeft inzicht in hoe ouders en de oudere broers en zussen van minuut tot minuut disciplineren en doet een eerste stap in het vergelijken van disciplineren door ouders en door de oudere broers en zussen in een gezin. Het geeft hiermee een nieuw inzicht in verschillen in disciplineergedrag van vaders en moeders en vormt een toevoeging op eerdere studies die ouder-kind interacties en interacties tussen broertjes en zusjes hebben onderzocht. Daarnaast geeft dit onderzoek aanleiding om in vervolgonderzoek meer aandacht

te schenken aan het van moment tot moment observeren van zowel ouders als de oudere broers en zussen in een gezin.

Referenties

- Bandura, A. (1977) Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84, 191-215. doi: 10.1037/0033295x.84.2.191
- Barr, R., & Hayne, H. (2003). It's not what you know, it's who you know: Older siblings facilitate imitation during infancy. *International Journal of Early Years Education*, 11, 7-21. doi:10.1080/0966976032000066055
- Craig, L. (2006). Does father care mean fathers share? A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children. *Gender & society*, 2, 259-281. doi: 10.1177/0891243205285212
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487-496. doi: 10.137/00332909.113.3.487
- Dixon, S., Graber, J., & Brooks-Gunn, J. (2008). The roles of respect for parental authority and parenting practices in parent-child conflict among African American, Lation, and European American families. *Journal of Family Psychology*, 22, 1-10. doi: 10.1037/0893-3200.22.1.1
- Dunn, J. (2002). Sibling relationships. In P. K. Smith & C. H. Hart (Eds.), *Blackwell handbook of childhood social development* (pp. 223-237). Malden, MA: Blackwell.
- Forman, D., & Kochanska, G. (2001). Viewing imitation as child responsiveness: A link between teaching and discipline domains of socialization. *Developmental Psychology*, 37, 198-206. doi: 10.1111/j.0956-7976.2004.00743.x
- Holmbeck, G., Paikoff, R., & Brooks-Gunn, J. (1995). Parenting adolescents. In M. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 1. Children and parenting* (pp. 91-118). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Howe, N., & Recchia, H. (2009). Individual differences in sibling teaching in early and middle childhood. *Early Education and Development*, 20, 174-197. doi:10.1080/10409280802206627
- Howe, N., & Recchia, H. (2010). When do sibling compromise? Association with children's descriptions of conflict issues, culpability, and emotions. *Social development*, 19. doi: 10.1111/j.1467-9507.2009.00567.x
- Kochanska, G., Murray, K., & Coy, K. (1997). Inhibitory control as a contributor to conscience in childhood: from toddler to early school age. *Childhood Development*, 68, 263-277.
- Laible D., & Carlo, G. (2004) The differential relations of maternal and paternal support and

- control to adolescent social competence, self-worth, and sympathy. *Journal of Adolescent Research*, *19*, 759–782. doi: 10.1177/0743558403260094
- Larzelere, R. (2000). Child outcomes of nonabusive and customary physical punishment by parents: An updated literature review. *Clinical Child and Family Psychology Review*, *3*, 199–221. doi: 10.1023/A:1026473020315
- Lindsey, E., & Mize, J. (2001). Interparental agreement, parent-child responsiveness, and children's peer competence. *Family relations*, *50*, 348-354.
doi: 10.1111/j.17413729.2001.00348.x
- Lytton, H., & Romney, D. (1991). Parent's differential socialization of boys and girls: A meta – analysis. *Psychological Bulletin*, *109*, 267-296. doi: 10.1037/0033-2909.109.2.267
- Meltzoff, A. (2002). *The imitative mind: Development, evolution, and brain bases*. Cambridge, England: Cambridge University Press
- Perlman, M., Siddiqui, A., Ram, A., & Ross, H. (2000). An analysis of sources of power in children's conflict interactions. In R. S. L. Mills, & S. Duck (Eds.), *The developmental psychology of personal relationships* (pp. 155–174). New York: Wiley.
- Perlman, M., Garfinkel, D., & Turrell, S. (2007). Parent and sibling influences on the quality of children's conflict behaviours across the preschool period. *Social Development*, *16*, 619–641. doi: 10.1111/j.1467-9507.2007.00402.x
- Ram, A. en Ross, H. (2000). Problem-solving, contention, and struggle: How siblings resolve a conflict of interests. *Child Development*, *72*, 1710–1722. doi: 10.1111/1467-8624.00374
- Roskam, I., & Meunier, J. (2012). The determinants of parental childrearing behavior trajectories: The effects of parental and child time-varying and time-invariant predictors. *International journal of behavioral development*. *36*, 186-196. doi: 10.1177/0165025411434651
- Ross, H., Ross, M., Stein, N., & Trabasso, T. (2006). How siblings resolve their conflicts: The importance of first offers, planning and limited opposition. *Child Development*, *77*, 1730 – 1745.
- Russell, A., Hart, C., Robinson, C., & Olsen, S. (2003). Children's sociable and aggressive behavior with peers: A comparison of the U.S. and Australia and contributions of temperament and parenting styles. *International Journal of Behavioral Development*, *23*, 74–86. doi: 10.1080/01650250244000038
- Snowling, M. (2011). Editorial: What's being sibling rivalry: checks and balances in the

- sibling relationship. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 6, 629 – 630.
doi: 10.1111/j.1469-7610.2011.02415.x
- Socolar, R., Savage, E., Keyes-Elstein, L., & Evans, H. (2005). Factors that affect parental disciplinary practices of children aged 12 to 19 months. *Southern Medical Journal*, 98, 1181–1191. doi: 10.1097/01.smj.0000190177.12387.07
- Starrels, M. (1994). Gender differences in parent-child relations. *Journal of Family Issues*, 15, 148-162. *Psychological Inquiry: an international journal for advancement of Psychological Theory*, 8, 223-229. doi: 10.1207/s15327965pli0803_12
- Stoolmiller, M., Patterson, G., & Snyder, J. (1997). Parental discipline and child antisocial behavior: a contingency-based theory and some methodological refinements. *Psychological inquiry*, 8, 223-229.
- Straus, M., Hamby, S., Finkelhor, D., Moore, D., & Runyan, D. (1998) Identification of child maltreatment with the Parent-Child Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents. *Child Abuse and Neglect*, 22, 249–270.
- Tavecchio, L. (1989), Sex-specific socialization: not only harmful to girls. *Jeugd en samenleving*, 5, 276-290.
- Tein, J. Y., Roosa, M. W., & Michaels, M. (1994). Agreement between parent and child reports on parental behaviors. *Journal of Marriage & the Family*, 56, 341–355. doi: 10.2307/353104
- Winsler, A., Madigan, A., & Aquilino, P. (2005). Correspondence between maternal and paternal parenting styles in early childhood. *Early Childhood Research Quarterly*, 20, 1-12. doi: 10.1016/j.ecresq.2005.01007